

פרשת בא

תשפ"ו

- גליון 79 -

מעובד מתוך שעורי הרב יצחק שפירא
ראש ישיבת עוד יוסף חי

מעצמים

24

הבעש"ט עוטף אותי, מדוע
אדמו"ר הזקן דוחף אותי?

21

כיצד עבודת ה' בחיות
מועילה לתיקון פגם הברית

10

לבטוח בה'
או לירא ממנו?

לשאלות, הערות, ולקבלת העלון
shiurimshapira@gmail.com

או בטלפון - יוסף חיים
053.724.6111

אנו מזכירים שקיים פורום דיונים
בנושאי השיעורים, להצטרפות
לפורום יש לשלוח בקשה למייל
המופיע למעלה

לשמיעת השיעורים בקול הלשון
073.371.8149

תוכן ענינים

5	מעמיקים בפרשה לדבר עם ה'!
10	מעמיקים בחסידות היחס בין בטחון ליראה
21	מעמיקים בנפש תשובת השובבי"ם (ד)
24	מעמיקים בצדיקים מה רוצים ממך?
32	שו"ר ממעמקים חוזרים ליוסף הצדיק

להבלת
עדכונים על
השיעורים
התקשר
ליוסף חיים
053-7246111

השיעור השבועי

השיעור השבועי של הרב יצחק שפירא | יום א' | 21:30 | רח' הרב צבי יהודה 18 | קומה 2 | דירה 4

הפירות של חודש שבט

בראש חודש שבט משה רבינו מתחיל להגיד את ספר דברים (כמפורש בדברים א, ג), שהוא בעצם דברי תוכחות לעם ישראל.

אז אפשר לומר שחודש שבט הוא מלשון שבט (מקל) של תוכחה, כמו בפסוק "חושך שבטו שונא בנו" (משלי יג, כד).

חודש שבט קשור לראש השנה לאילנות, והטעם הוא "שכבר עבר רוב ימות הגשמים שהוא זמן רביעה, ועלה השרף באילנות, ונמצאו הפירות חונטין מעתה" (לשון רש"י ר"ה יד). וכן משמעות המילה שבט היא ענף של עץ. חודש שבט זה הזמן לראות את הפוטנציאל שנמצא בתוך הענפים, כאשר אדם מקבל תוכחה הוא צריך לדעת שהתוכחה היא משהו שאמור לייצר פירות מתוקים. בתוך התוכחה יש נתינת כח, המוכיח נותן כח למוכח שתהיה לו יכולת לגדול – זה נקרא תוכחה.

שנוכה להרגיש את הפירות המתוקים של התוכחה.

לדבר עם ה'!

בפרשתנו משה ופרעה מנהלים ויכוח. מה שורש המחלוקת ביניהם? ואיך סיפור על עלי ח'מינאי יכול להמחיש לנו אותה?

בכל סיפור יציאת בני ישראל ממצרים, ה' אומר למשה לדבר אל פרעה בשמו, לצוות עליו שיוציא את בני ישראל ממצרים. לדוגמא בתחילת פרשתנו משה ואהרן אומרים לפרעה 'כה אמר ה' אלקי העברים... שלח עמי ויעבדוני'. פרעה לעומת זאת כבר בפרשת שמות אומר למשה ולאהרן 'מי ה' אשר אשמע בקולו לא ידעתי את ה' וגם את ישראל לא אשלח'.

מהו הוויכוח המתנהל בין משה ואהרן לפרעה במשך כל סיפור יציאת מצרים? אנו מאמינים שה' הוא זה שמהווה את המציאות כל רגע מחדש, וממילא הוא גם שולט על הטבע וגם יכול להתגלות בתוך הטבע המסתיר על האלוקות. פרעה לא יודע את ה', מבחינתו אין מישהו שמהווה את המציאות אלא כל מה שיש במציאות זה רק הטבע בעצמו. פרעה יודע ומבין שיש כל מיני כוחות הפועלים במציאות, אך את כולם הוא מסביר כחלק מהטבע.

כאשר אהרן הופך את המטה לתנין, פרעה קורא לחרטומים שיעשו גם הם בלהטיהם כן. בעצם פרעה טוען שאין כאן שום חידוש ושום גילוי של ה', הכל חלק מהטבע. ההוכחה של פרעה היא שגם החרטומים והמכשפים יכולים להפוך את המטה לתנין.

פרעה רוצה להגיד שכל המופתים שמשה ואהרן עושים, זה סתם עוד כישוף. יש כל מיני כוחות בעולם, יש כוחות פיזיים ויש כוחות רוחניים, אל המופתים של משה ואהרן פרעה מתייחס כאל עוד כח רוחני. פרעה כלל לא מתרשם מעוד כח רוחני, להיפך, אם לכם יש כח ולי יש כח בואו נראה מי ינצח. אך הטענה של משה ואהרן היא אחרת, הם לא טוענים שה' יותר חזק, טענתם היא שיש מישהו מחוץ לעולם שכל הכוחות הקיימים בעולם נמצאים בתוכו.

♦ יש ה' בקרבנו

בעומק יותר הוויכוח בין פרעה למשה הוא האם ה' קיים בתוך העולם, או שהעולם קיים בתוך ה'. חז"ל אומרים 'הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו'. כלומר ה' בורא את העולם בתוכו, כך ה' קיים גם בתוך העולם וגם מחוץ לעולם, וממילא הוא שולט בו ויכול להתגלות בתוכו. פרעה אומר לא ידעתי את ה', אין מישהו מחוץ לעולם, הכל רק בתוך הטבע וממילא הטבע הוא הכי חזק ואין מי שינצח אותו. אפשר לומר שכאשר מטה אהרן בולע את מסות החרטומים, ה' בעצם אומר שכל הכוחות הקיימים בטבע בעצם נמצאים בתוכו.

כפי שנכתב לעיל האמונה של עם ישראל היא שה' יכול להתגלות בתוך העולם ובתוך היהודי.

פרעה מתייחס אל האמונה שלנו כאל דמיון, הוא טוען שכל הקשר שיש ביננו לבין ה' אינו אלא דמיון. מבחינת פרעה כל מי שיגיד שיש אלוקים מחוץ למציאות, זה הכל דמיונות של האדם בתוך עצמו. גם כאשר הדמיון הזה פועל איזו פעולה בתוך המציאות, הוא אומר שזה עוד כח שפועל בתוך הטבע, אבל זה וודאי לא אלקים שקיים מחוץ למציאות ופועל בתוכה.

אנחנו לעומת זאת מאמינים שה' הוא זה שברא את העולם כדי להתגלות בתוכו. ה' ברא את עם ישראל כדי שהוא יוכל ליצור איתו קשר, ועל ידי קשר זה הוא מתגלה בעולם. כלומר את הקשר של ה' והאדם לא אנחנו אלה שממציאים או יוזמים, אלא

מעמיקים יחד

יש לכם שאלה על הכתוב במאמר? רוצים לשתף בחידוש הקשור אליו?
פורום "מעמקים" לעובדי השם - המקום להרחיב ולדון בשיעורי הרב

להצטרפות שלחו מייל ל shiurimshapira@gmail.com

ה' הוא זה שיוזם אותו. זאת האמונה שלנו, אנו מאמינים שה' רוצה ליצור איתנו קשר, ולכן הקשר איתו הוא לא דמיון אלא מציאות.

בעצם האמונה שלנו היא שה' רוצה להתגלות בעולם, וליצור קשר עם עם ישראל. כל העבודה שלנו היא רק כדי שנצליח להיות כלים המבטאים טוב את ההתגלות של ה' בעולם ואת הקשר הזה בינו לבינו. את התורה והמצוות ה' נתן לנו כדי שיהיה לנו איך לבטא את הקשר שלנו עם ה'. היהדות מאמינה שה' מתגלה מיוזמתו בתוך האדם, וכל מה שהיא דורשת ממנו הוא בעצם לתת ביטוי לקשר הזה שקיים בתוכו.

בגלל הוויכוח הזה המלחמה של עם ישראל עם מצרים היא כל כך טוטלית, או שאנחנו לגמרי בתוכם - לגמרי משועבדים לחוקי הטבע, או שהם טובעים כולם בים - בתוך הנוכחות הגדולה של ה' בעולם. אם ה' באמת מתגלה בעולם אין לחוקי הטבע שום משמעות לגביו, וממילא פרעה וכל חילו בעצם טובעים בתוך גילוי האלוקות.

♦ כאילו הוא יצא היום ממצרים

התפיסה של פרעה היא בעצם מִצְרַיִם, פרעה שם גם אותנו וגם את ה' בתוך המיצרים של הטבע של העולם. יציאת מצרים פירושה להגיד שיש ה' שלא מחויב למסגרת של העולם וממילא הוא גם יכול להתגלות בתוכה - בתוכנו.

כאשר אנחנו מזכירים יציאת מצרים בכל יום אנו בעצם כל יום אומרים שיש נוכחות אמיתית של ה' במציאות. לפעמים יש לנו נטייה (מצרית) לחשוב שהקשר עם ה' שהיה לנו עד היום זה בעצם המצאה שלנו, מקסימום התעוררות רוחנית, אבל אין פה איזשהו גילוי אלוקות אמיתי. כשאנו מזכירים יציאת מצרים בכל יום אנו בעצם אומרים שבאמת ה' הוא זה שיוצר את הקשר איתנו והוא זה שהתגלה אלינו, ממילא ה' מתייחס לקשר שהיה לנו איתו עד עכשיו כאל קשר אמיתי וכך היה נוכח בו. כלומר כל קשר בין שניים דורש תקשורת משני הצדדים, פרעה טוען כל הקשר שלכם עם אלקים הוא חד צדדי וממילא הוא דמיון. משה ואהרן טוענים שה' הוא זה שיוצר את הקשר, 'אלקי העברים נגלה אלינו', וממילא הקשר בא משני הצדדים ולכן הוא אמיתי.

♦ מול קליפת ישמעאל^א

לפני כמה שנים המנהיג האיראני אמר בשיחה עם משפחה של מחבל שחוסל, שבנאום שהוא נתן בעבר מול קצינים במשמרות המהפכה - אלקים דיבר דרכו,

א. בנוגע לאמור בקטע זה כדאי לעיין בנספח לחוברת "אשפוך את רוחי" (ש"ל לקראת יט כסלו וחנוכה השנה)

הנאום שהוא אמר לא היה מילים שלו אלא מילים של אלקים. טענה זו נוגדת את האמונה האסלאמית שאלקים לא מתגלה לאף אחד אחרי מוחמד. בתגובה לטענתו זו הוא זכה לביקורת רחבה בציבור האיסלאמי, על ההעזה שלו לומר דברים כאלו.

מתוך סיפור זה אנו יכולים לראות המחשה יפה למה שהסברנו עד כה.

פרעה חושב על כל הדת שלהם, שהכל אינו אלא עוד כח מכוחות הטבע. באמת לאדם יש כח להאמין, כדי שזה יעזור לו להתמודד עם כל מיני קשיים. אתם באתם והחלטתם להפוך את הכח הזה ל'דת', להגיד שיש מישהו מחוץ למציאות והחלק הזה אינו אלא דמיון. החלטתם שיש אלקים החלטתם שכולם צריכים להיות משועבדים אליו, ולהחלטה הזו אתם קוראים דת. זה בעצם השלב הראשון בדת האסלאמית.

השלב השני הוא שכולם צריכים להיכנע לדמיון של אותו 'נביא'.

בשלב השלישי אוסרים על כל שאר האנשים להתנבאות אחרת כל ה'דת' יכולה להיהרס.

השלב הרביעי שהוא התוצאה של שלושת הקודמים, זה שכופים את הדת על ידי הרבה כוחניות ואכזריות.

הצד השווה של כל השלבים הללו זה שאין שום אמון ביכולת של האדם לפגוש את אלקים.

היהדות בעצם אומרת שפרעה צודק באמת באסלאם הם לקחו איזה כח שיש במציאות והפכו אותו לדת. אבל היהודים מאמינים³ שה' רוצה ליצור איתם קשר, ולכן הקשר איתו הוא דו צדדי וממילא הוא לא רק דמיון אלא מציאות אמיתית.

השלב השני הוא להגיד שכל אחד יכול ליצור קשר עם ה'.

בשלב השלישי אנו אומרים שאין הגבלות על הקשר עם ה', כל אחד יצליח לפגוש את ה' לפי המאמץ שלו להכין את עצמו למפגש עם ה'.

בשלב הרביעי לא צריך כל כוחניות או כפיה. כל הקשר עם ה' בנוי על הרבה אמון שבאמת יש קשר אמיתי בין האדם לה'.

עצם האמונה שלנו היא שה' מתעניין בנו ורוצה קשר איתנו, כך הוא מתגלה בתוך העולם. כיוון שהאמונה אצלנו היא בזה שה' רוצה להיות נוכח, פרעה לא יכול להגיד

ב. בנוגע לאמור מכאן עד סוף המאמר כדאי לעיין בחוברת הנ"ל בעיקר בחלקה הראשון.

לנו שאנחנו אלה שהמצאנו, אנו אומרים לו שמי שהמציא את העולם סיפר לנו שהוא רוצה להתגלות בו. ממילא מה שהיהדות נותנת לאדם, זה את הכלים ואת היכולת לשים לב שה' באמת מתגלה דרכו.

♦ וניבאו בניכם ובנותיכם

בסיפור מתואר שדמות מאד חשובה בדת האסלאמית אומרת שאלקים דיבר דרכה, וכולם שמים אותה ללעג ולקלס. לעומת זאת ביהדות אנו מאמינים שכל יהודי שלומד תורה או מתפלל, פוגש את ה' מפגש בלתי אמצעי. כאשר יהודי מתפלל ה' מאזין מקשיב ומתעניין. אנו מאמינים בכך שה' נוכח, והאמונה שלנו בנוכחות שלו היא זו שמגלה אותו.

היהדות מפתחת את האמון בבני אדם. אנו מאמינים שכאשר יהודי לומד תורה, אפילו ילד קטן, כתוב עליו 'תען לשוני אמרתיך' כלומר ה' הוא זה שמדבר מפיו. וודאי שיש רמות של נוכחות והתגלות בתוך התורה והתפילה שלנו, ברור שיש הבדל בין הנוכחות האלוקית שיש אצל צדיק המתפלל בדבקות, לבין יהודי שממלמל את התפילה כמצוות אנשים מלומדה. אבל גם שם בתוך כל ההסתרים אנחנו מאמינים באמת שיש גילוי אלוקות.

שנזכה שה' יופיע דרכנו, ויתקיים בנו 'כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם'.

צוללים למעמקים

שיעורים נוספים ומרתקים מאת הרב זמינים ב"קול הלשון"
חסידות | פרשת שבוע | כתבי האר"י | תורת הנפש | עבודת השם

חייגו והאזינו 073-371-8149

מעמיקים בחסידות

היחס בין בטחון ליראה

בעקבות השיעור בחנוכה בו הרב דיבר על מדת הבטחון בה, הרב העביר שני שיעורים נוספים בנושא. שיעור אחד היה ביום ח' טבת, והשיעור השני היה ביום טו בטבת. לפניכם מוגש השיעור השני, ובע"ה בהמשך נפרסם את הראשון

העמדת מלך - מסיבות בטחוניות?

יש מדרש מיוחד בהקשר לנושא של בטחון בה'. המדרש נסוב על הנאמר בפרשת שופטים: "שׁוֹם תִּשָּׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ" (דברים יז, טו). קיימת סוגיה שלמה האם מלך זה דבר טוב או לא טוב. כבר בפסוק של הציווי על המלך רואים שהעניין אינו פשוט כל כך. כתוב: "כִּי תָבֹא אֶל הָאָרֶץ... וְאָמַרְתָּ אֲשִׁמָּה עָלַי מֶלֶךְ כָּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבְתִּי" - ורק אז בא הציווי: "שׁוֹם תִּשָּׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ בּוֹ". נשאלת השאלה: מהי בסופו של דבר הסיבה להעמדת המלך? האם שמים אותו כי "וְאָמַרְתָּ אֲשִׁמָּה עָלַי מֶלֶךְ כָּכָל הַגּוֹיִם", או שמים אותו בגלל הרצון האלוכי "אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ בּוֹ"?

העניין הזה קשור לנושא של בטחון משום שהסיבה שהגויים שמים מלך היא כדי לייצב את ההנהגה הציבורית. הבקשה לשים מלך "כָּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבְתִּי", היא כמו מה שכתוב אצל שמואל הנביא, שהקב"ה אומר לו: "כִּי לֹא אֶתָּךְ מָאֲסוּ כִּי אֶתִּי מָאֲסוּ" (שמואל-א ח, ז). הם "מאסו" את הקב"ה כביכול, הם כבר לא רוצים לסמוך עליו

ג. ראה סנהדרין כ: ובמפרשים (וכן בתורת המלך ח.ב החל מעמי פג).

באופן ישיר. הם טוענים: זה יותר מדי בשבילנו, אנחנו כל הזמן תלויים בחסדיו של מקום ללא יציבות, אנו צריכים משהו יציב, שיהיה איזה מלך.

לכאורה יש צדק בטענתם; לחיות בלי מלך זה קצת לא פשוט. לפני כן, "בימי שפוט השופטים", עם ישראל חי הרבה שנים בצורה כזאת שהמלך הוא רק הקב"ה: כשהם עובדים אותו הם נושעים, וכשהם לא עובדים אותו הם לא נושעים - אבל כשחיים בצורה כזאת אין סדר. בימי השופטים היה בלאגן, אנרכיה מטורפת, על זה נאמר "אין מלך בישראל, איש הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה". וכשהם באים למנות מלך - שזה בסך הכל נשמע צעד הגיוני כדי לעשות סדר - שמואל אומר להם שהם לא בוטחים בה', וגם הקב"ה אומר שזה לא בסדר.¹

על הסוגיה הזאת - האם צריך למנות מלך או לא, והאם אפשר להסתמך רק על הקב"ה בלי לעשות סדר במדינה - דורשים חז"ל (דברים רבה ה, ט):

רבנין אמרי: כיוון שעמדו מלכים על ישראל והתחילו משעבדים בהן, אמר הקב"ה "לא אתם עזבתם אותי וביקשתם לכם מלכים?" הוי "אשימה עלי מלך". זהו שאמר הכתוב (תהלים קמו, ג): "אַל תִּבְטְחוּ בַּבְּדִיבִים, בְּבֶן אָדָם שְׁאִין לוֹ תִשְׁעָה".

כלומר אתם רציתם להיות תחת מלכים בשר ודם, מה שרציתם - קיבלתם.²

בטחון בה' - להיות "כיוצא בו"

ממשיך המדרש:

אמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: כל מי שבוטח בהקב"ה - זוכה להיות כיוצא בו. שנאמר (ירמיה יז, ז): "בְּרוּךְ הַגִּבֹּר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּה' וְהָיָה ה' מִבְּטָחוֹ".

"כיוצא בו" הכוונה שהוא נהיה כמו ה'. לכאורה דורשים כך: "בְּרוּךְ הַגִּבֹּר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּה' וְהָיָה ה'" שמי שבוטח בה' יהיה פתאום "וְהָיָה ה'" הוא נהיה ג"כ כמו ה'. מה הכוונה בזה? אצל חסידים לומדים את המדרש הזה בצורה חזקה מאוד ולוקחים אותו למקום קיצוני, אך אנחנו עוד מעט נסביר אותו באופן קצת יותר פשוט.

ד. רק נעיר בקצרה (הרחבנו על כך במ"א) שהמעבר מ"מלך ככל הגוים" ל"מלך אשר יבחר ה'" הוא המעבר משאול לדוד. באופן פשוט בפסוקים: המלך שמונה בגלל שרצו "ככל הגוים" הוא שאול, והמלך של "שום תשים עליך... אשר יבחר ה'" הוא דוד. בתוך המלכות של שאול, אחד האנשים הכי חשובים שפועלים שם, הוא "דואג האדומי", שהשם שלו הוא בדיק ההיפך מביטחון: העניין שלו, התמצות של האישיות שלו, הוא היותו "דואג". זה מסביר הרבה דברים יפים בפסוקים.

ה. בהקשר לנקודה הזאת ראה במיוחד בסוף המאמר תחת הכותרת "העונש הכי גדול - להסתדר לבד".

יותר קל להבין מה זה בטחון שהוא לא טוב, אז קודם נראה איך המדרש מסביר בטחון לא טוב ומשם נחזור להסביר את הבטחון הטוב:

אבל כל מי שיבטח בעבודת כוכבים - נתחייב להיות כיוצא בה. מניין? שנאמר (תהלים קטו, ח): "כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֲשִׂיהֶם כָּל אֲשֶׁר בִּטַּח בָּהֶם".

כמו שהעבודה זרה היא קפואה ולא יכולה לעשות כלום ("פה להם ולא ידברו... לא יתנו בגרונם") - כך גם האדם הבוטח בה ("כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֲשִׂיהֶם כָּל אֲשֶׁר בִּטַּח בָּהֶם"), כמו שהעבודה זרה לא יכולה להושיע - גם הבוטח בה לא יכול להושיע.

לעומת זאת, אם אני בוטח בהקב"ה, אזי אני "נעשה כיוצא בו" - כמו שהקב"ה יכול להושיע, גם אני יכול להושיע. יוצא מהמדרש הזה משהו מאוד מיוחד על מידת הביטחון. עצם ההישענות על הקב"ה הופכת את האדם למישהו שיכול להושיע כמו הקב"ה.

האם אפשר לסמוך עליך?

מה הפשט בזה שאני נעשה "כיוצא בו" כמו הקב"ה? המדרש בא להסביר את המהות הפנימית של מדת הבטחון, מתי אתה בוטח בטחון אמיתי ומתי זה בטחון גרוע. בטחון גרוע יותר קל לנו להבין מהו, כשמישהו עובד עבודה זרה הוא לוקח איזה משהו ומייחס לו כוח שאין בו. הוא לוקח פסל ואומר שהוא ברא את העולם. אמנם הפסל הזה באמת קיים, אבל מה אתה מנסה לדחוף לו כוח שאין לו?

כשאנשים בוטחים בעבודה זרה (או בכל גורם טבעי אחר המנותק מה'), הם נצמדים חזק למשהו במציאות שהם רוצים להישען עליו, והם תולים בו תקוות בלי שיש להם באמת על מה לסמוך. הסיבה שהם נשענים עליו היא כי הם מפחדים לאבד את היציבות. מרוב שהם כ"כ רוצים שיהיה להם על מה להישען הם נשענים עליו, אבל באמת אין כאן על מה להישען. כשאתה נשען על משהו שאי אפשר באמת להשען עליו, ובכל זאת אתה עושה את זה כדי לא לאבד את היציבות אז אי אפשר באמת לסמוך עליך. אתה לא רלוונטי בכלל!

לעומת זאת, כאשר אתה בוטח בה' זה לא שבגלל משאלת הלב שלך אתה ממציא שיש כאן על מה להישען, כשאתה הולך על הקב"ה אתה מרגיש שאתה תלוי לגמרי

ו. היום אפשר להגיד שזה הקונספציה. מגמה כללית כזאת שרוצים לבטוח במשהו. בוטחים בוטחים. מאמינים באויבים או כל אחד במה שהוא מאמין (זה עבודה זרה של יהודים. לא כמו של גויים. העבודה זרה של גויים זה דברים מגושמים אכזריים וכדו'. אך העבודה זרה של יהודים זה שסומכים על כך שהכל יהיה טוב). אתה ממציא משהו בגלל משאלת הלב שלך אז אי אפשר לסמוך עליך.

ואין לך כלום. אלא שכפי שהארכנו בשיעור הקודם, אתה באמת יכול להיות סמוך ובטוח שה' איתך. לכן מישהו אחר יכול גם כן אחר כך לבטוח בה'.

♦ בטחון בצדיקים

ניתן דוגמה: אנשים הולכים לצדיקים ומבקשים מהם ישועות. על מה זה מתבסס? הצדיק בוטח בה' - ואז האדם יכול לבטוח בצדיק. יש פה חידוש גדול. הייתי יכול לחשוב שכמו שכתוב "אַל תִּבְטְחוּ בַּנְדִּיקִים", שהבאנו קודם לגבי שלילת המלוכה, שהכוונה היא שלא לשים שום ממוצע, אל תשים צדיק פה באמצע. אומר המדרש: לא, אין בעיה, אתה יכול לשים צדיק באמצע. מדוע? כי בעצם, מה המשמעות של לשים צדיק באמצע? הכוונה היא למישהו שהוא בשבילך דוגמה חיה ומייצג נאמן של הביטחון בה'. כשאתה בוטח בו, והוא בוטח בה' - אז בעצם הפעולה הזו גורמת שאתה תבטח בה'.

מצד שני, גם כשבוטחים בצדיקים זה יכול להיות כמו שאמרנו לגבי עבודה זרה. כשדברנו על בטחון בעבודה זרה אמרנו שבשביל להרגיש יציבות אנשים לוקחים פסל קיים ודוחפים עליו דברים שאין בו. אותו דבר יכול להיות עם צדיקים, אדם רוצה להאמין באיזה צדיק אז הוא "דוחף" על הצדיק הרבה דברים כדי להרגיש יציב. זה עושה לו שקט בנפש שהוא יכול להאמין.

העניין הזה נכון גם למטה יותר, לא רק לגבי צדיקים. אדם הולך לעבודה, יש לו מנהל, הוא בוטח במנהל שיתן לו עבודה; אדם מחפש איזה גביר שיחזיק לו את המוסד; אנשים שמים ראש ממשלה. אתה שם על עצמך בן אדם, השאלה היא איך אתה שם את הבן אדם הזה, האם אתה שם אותו בצורה הגיונית, או שזו רק משאלת לב שיהיה משהו יציב. האם אתה אומר לעצמך: "אני ממציא כמה הוא יציב, העיקר שאני ארגיש את היציבות". או שאתה אומר: "זה לא לגמרי יציב, אבל אני הולך על זה כי אני סומך על הקב"ה". כאשר אתה סומך על בן אדם, השאלה כמה אתה נשען רק כפי שהגיוני להשען וכמה אתה נשען חזק בלי שיש לך באמת על מה להשען כ"כ חזק וזה רק משאלת לב שלך שיהיה לך על מה להשען.

ז. יש צדיקים שיותר רואים את זה שהם בטוחים שה' איתם וממילא כשאחרים בוטחים בהם זה מוליך אותם לבטוח בה'. ויש צדיקים שכשבוטחים בהם זה מביא אותך יותר להבנה שבאמת אי אפשר לבטוח בשום דבר. גם בתוך הצדיקים עצמם ובתוך אותו צדיק אפשר לראות שיש הפרש בין זמנים שונים והנהגות שונות.

♦ בטחון - להיות תלוי באוויר

מה שרציתי לעשות עם המדרש, זה להפוך מעט את ההסתכלות על מדת הבטחון בקב"ה. שנים לב שאם אתה לוקח איזה משהו ומייחס לו כוח שאין בו - זו עבודה זרה. אם אתה מסתמך על גביר או מנהל, ואתה מסתמך עליו "קצת", זה הגיוני. אבל אם אתה מסתמך עליו יותר מדי - זו כבר עבודה זרה. ככל שיש לך משאלת לב להרגיש יציב על ידי משהו גשמי - ככה אתה בעצם עובד עבודה זרה. בטחון אמיתי זה שאתה מחליט שאתה באמת תלוי לגמרי באוויר, ככל שאתה יותר מסוגל לחיות בצורה של "בלי-מה", ובכל זאת לחיות חיים שלמים ולבטוח בה' - זה הסימן שזה יותר קשור לקב"ה.

כלומר חוסר ביטחון - זה לנסות לתפוס חזק את העניינים; וביטחון - זה להישאר תלוי באוויר, ולהרגיש שה' תופס אותך, זה להיות בידיים של ה'.

כמובן שלהיות בידיים של ה' זה לא אומר שאתה פסיבי, אלא זה רק אומר שאתה אמיתי, המאמינים הם לא פסיביים, הם פשוט מציאותיים. מי שלא מאמין הוא לא ריאלי, הוא חושב שהכל מסתדר על הצד הטוב מעצמו.

♦ לפעמים גם בטחון בה' עלול להיות כמו ע"ז

אנחנו מרגישים יציבים כשאנחנו יושבים על הכיסא חזק, אך יש צדיקים שמרגישים יציבים כשהם יודעים שהקב"ה הוא זה שמחזיק אותם. כשיש צדיק שמרגיש יציב בצורה כזאת - אז לנו מותר קצת להיעזר בו כדי להרגיש יציבים. למה? כי האלטרנטיבה היא יותר גרועה, בשבילנו זה יותר קשה לסמוך על המציאות האלוקית המופשטת.^ח

מתי גם הבטחון בה' עלול להיות סוג של עבודה זרה? כשהאדם בוטח בעצם הביטחון של עצמו, יש לו "משאלת לב" להרגיש שהכל בשליטה, אז הוא אומר

ח. שאלה: אפשר גם להגיד בדיוק הפוך. שכשאדם בוטח בקב"ה זה מתוך משאלת הלב שיהיה יציבות. וכשהוא בוטח בבני אדם זה באמת מתוך ניסיון. ויש כאן משהו הגיוני? הרב: אפשר להגיד כך, אנחנו לא חולקים בהשקפת עולם (אם אנחנו חולקים זה רק בשאלה איך לנתח את הבן אדם), אני בעיקר רוצה לומר מה המדרש בא להגיד. אם בגלל שאתה תלוי בקב"ה אתה מרגיש שהבטחון זה מה שהקב"ה תופס אותך, אז אתה חי על "בלי מה" באמת. שלא אתה תופס שום דבר אלא רק ה' תופס אותך.

ט. מסופר (ראה שיחת כד אייר תשי"א) אודות הרה"צ ר' מאיר מפרעמישלץ, שבית הטבילה בעירו הי' מאחורי הר גבוה, וכשהאדמה היתה נעשית בוצית וחלקה, היו אנשי העיר צריכים לילך מסביב להר, כדי שלא יחליקו, ואילו הרה"צ ר' מאיר הי' הולך גם אז דרך ההר. פעם אחת התארחו בעיר כמה אברכים שלא החזיקו ("זיי האָבן ניט געהאַלטן") מענייני מופתים, ובראותם שר' מאיר הולך דרך ההר, ניסו גם הם לילך דרך ההר, ומיד החליקו וניזוקו. שאלו אצל ר' מאיר כיצד הולך הוא דרך ההר גם בשעה שאף אחד אינו יכול לילך דרך ההר מבלי ליפול? והשיב: "אָז מ'איז צוגעבונדן אויבן פֿאַלט מען ניט אונטן" (כאשר קשורים למעלה לא נופלים למטה).

לעצמו שהבטחון שלו מספיק יציב ואפשר לסמוך עליו. או כאשר אדם בוטח ב'שיטה שלו' בעבודת ה', הוא יותר מדי חושב שהקב"ה 'נמצא בכיס שלו'. הוא לא הולך על הקב"ה ממש, אלא על ה"תפיסה" שלו את הקב"ה.

אדם יכול לבטוח בקב"ה בצורה כזאת שהוא מחליט איך הוא רוצה שהדברים יהיו, והוא בטוח שה' יעבוד אצלו. הביטחון בה' לפעמים יכול להיות עם נטייה כזאת, שאני לא רוצה להיות במקום כזה שאני תלוי לגמרי בחדשי שמים, אלא אני רוצה להרגיש שאני עשיתי את מה שצריך ואז אני יכול להיות בטוח.

♦ מטוטלת היראה והבטחון

מכל מה שאמרנו יוצא שמידת הביטחון מאוד קשורה למידת היראה.^א אני מרגיש שהשם תופס אותי, ובעיקר מה שאני מרגיש זה את התלות בו, אני לא מרגיש בכלל ביטחון במובן של "אני מסודר", אלא אני מרגיש שאני בכלל לא שולט על המצב אלא אני תלוי לגמרי בקב"ה.

החשבון הוא כזה: אני ירא שמיים ומרגיש לגמרי כלול בקב"ה, אז הקב"ה אומר לי: "עכשיו אתה באמת יכול לבטוח בי, כי אם אתה באמת מרגיש שאני מחזיק אותך - אז אני באמת מחזיק אותך, אז עכשיו אתה באמת יכול להרגיש בטוח". א"כ ככל שאני יותר ירא שמים, כך אני יותר מרגיש שאני יכול לבטוח בה', ומצד שני ככל שאני יותר בוטח בה', אני מיד יותר מרגיש את היראה - אני מרגיש שאני צריך לבדוק אם באמת אני בוטח בה' ולא בעצמי,^ב כך אני הופך להיות יותר ירא שמים.

היחס הזה בין ביטחון ויראה הוא כמו במטוטלת.^ג כאשר המשקולת של המטוטלת תלויה היא נמצאת באמצע למטה, אם אני מותח אותה למעלה לאחד הצדדים ועוזב, אז היא מתחילה לזוז לצד השני וחוזרת חלילה. אם המשקולת נמצאת בצד השמאלי - זה אומר שעכשיו פועל עליה הכי הרבה כוח לעבור לצד הימני פועל עליה, ואם היא נמצאת בצד הימני - זה אומר שפועל עליה הכי הרבה כוח לעבור לצד השמאלי. כלומר

א. פעם היה באחד היישובים עובדים סינים (או תאילנדים), הדלת של הרכב נסגרה על היד של אחד העובדים שם, אז מיד הוא זרק את הפסל שלו על הרצפה. אצלם הפסלים זה סוג של מסחר - אני נותן לו כסף (הם שמים בכיס של הפסל כסף) - הוא נותן לי מזל. ואם הוא לא נתן - אני יורק עליו, ומקלל אותו. זה בדיוק עבודה זרה. אתה "תופס" אותו. "אני שמתי כסף - אני לקחתי". אם לא נתת - אני יורק. אך את הקב"ה אי אפשר לתפוס בכיס. יא. בכוונה רציתי לדבר על מדת הבטחון איך זה מהקב"ה אלינו, ולא איך שזה מהבטחון שלנו אל ה'. רציתי לנקות לגמרי את מדת הבטחון שהיא תגיע רק מלמעלה ולא מלמטה, עד שהיא כבר מאוד קשורה ליראה. כך מדת הבטחון תהיה בהירה לנו. כל עוד אנחנו מתחילים לדון מלמטה זה מתבלבל לנו. כי זה כאילו אנחנו עושים. כדי להתחיל מלמטה אני מעקר אותה לגמרי ואומר שלמטה אין שום בטחון. יב. וכמו שהארכנו בשיעור הקודם.

ג. "מטוטלת" - הוא הברזל שהבונים מורידים בחבל למטה על פני החומה לראות בו את הבנין [אם] החומה ישרה" (פירוש הר"ע מברטנורא על כלאים ו ט).

הכוח והמיקום הם בדיוק הפוכים אחד מהשני. מבחינה מתמטית הכי הרבה מהירות יש באמצע למטה, ובקצוות היא נעה לאט, עד שבסוף היא מתאפסת ומתהפכת. מצד שני הכי הרבה תאוצה זה בקצוות, ככל שהמהירות גדלה, התאוצה קטנה. ה"כוח" הוא הפוך מה"בפועל". המטוטלת היא דוגמא יפה כדי להסביר תנועה מחזורית, בעיקרון הזה בפיזיקה אני משתמש להרבה דברים, והוא שייך גם לכאן ליחס שבין הבטחון ליראה.

אם אני ירא ה' מאוד-מאוד-מאוד, אז אני יכול להיות מאוד-מאוד בטוח בה'; ואם אני מאוד-מאוד בטוח בהשם - אז אני מאוד-מאוד-מאוד ירא ה', כי אני צריך להיות בטוח רק בו בעצמו ולא בעצמי. ככל שאני יותר ירא שמים, אני יותר מרגיש שבעצם אני תלוי בקב"ה. הקב"ה אומר לי: מה הבעיה? אני מחזיק אותך. ככל שהקב"ה אומר לי יותר "אני מחזיק אותך", ואני מרגיש יציב, ככה אני יותר מרגיש שאני צריך להיות יותר ירא שמים^{טו}. וככה הם מתהפכים כל הזמן.

אם אתה לא נמתח הרבה לכיוון של היראת שמיים והרבה לכיוון של הבטחון אז אתה נמצא הרבה למטה וזה נוסע מאוד לאט קצת לפה וקצת לפה, אך אם אתה נמתח הרבה ליראת שמיים ולבטחון אז זה הולך מהר והמציאות כבר לא תופסת הרבה מקום. הקב"ה יכול לעשות הכל; אז יש כאלה שאצלם הקב"ה יכול לעשות הכל בצורה כזאת שהם לא צריכים להשתדל בכלל. זה רק יראת שמים, הכל בסדר.^{טז} יש כאלה שהמטוטלת לא עפה מי יודע מה... היא עפה קצת יותר פה, יותר באמצע כזה. אז הם עושים יותר השתדלות. הם יותר קרובים למציאות.

שְׁמַא יִגְרוּם הַחֲטָא

במדרש רבה (בר"ר פ"ע) עה"פ "וַיִּקְרָא יַעֲקֹב מֵאֵד וַיֵּצֵר לוֹ" (בראשית לב, ח):

יד. [הערת המערכת לגבי ההבדל בין מהירות לתאוצה: לכל גוף שזו יש תנועה הנמדדת במונחים של מהירות. כאשר גוף מתחיל לנוע, המהירות שלו בהתחלה היא אפס, והיא גדלה עם הזמן עקב האצה. מהירות מוגדרת כקצב השינוי של המיקום של הגוף (לכן היא יכולה להיות מובנת גם כמרחק שעובר הגוף ביחידת זמן מסויימת), והאצה לעומת זאת היא שינוי מהירות ביחידת זמן מסויימת. אם לגוף יש מהירות אחידה, האצה שלו היא אפס. אם לגוף יש תאוצה, חייבת להיות לו שינוי במהירות].

טו. חז"ל אומרים "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים". כשאדם מבין שהכל בידי שמיים - זה עצמו יראת שמיים. והיראה הזאת היא העבודה שלו, היא תלויה בו, אך כשיש לו אותה הוא אומר שהכל זה ה' עושה.

טז. יש כל מיני צדיקים כאלה שהמציאות לא תופסת אצלם הרבה מקום, היא מהירה להם. מה שאנחנו עושים בהרבה זמן, הם עושים מהר. הכל נראה שם אחרת קצת. כמו שאמרתי באחד השיעורים (בשיעור על שער היחוד והאמונה שניתן אור לו טבת בשיבת מלאכי השלום ובע"ה יתפרסם בהמשך), שאחד הצדיקים שנחשב היום "בעל מופת", הרבי מאמשינוב, אחד הדברים המיוחדים שידוע עליו, זה שהוא יושב על הקצה הקצה הקצה של הכסא, הכי קצה שאפשר (ואולי יש אומרים - שאולי הוא כבר יושב על איפה שאין כיסא), בן אדם מרגיש שאין מציאות יציבה, הוא לא יושב על משהו. אז ממילא הכל אצלו זה ככה. אז אם אתה לא יושב על הכיסא, אתה יכול לעשות הרבה מופתים.

ר' פנחס בשם ר' ראובן: שני בני אדם הבטיחון הקב"ה ונתייראו, הבחור שבאבות והבחור שבנביאים, הבחור שבאבות זה יעקב, שנאמר (תהלים קלה) "כי יעקב בחר לו יה", ואמר לו הקב"ה "והנה אנכי עמך", ובסוף נתיירא שנאמר "ויירא יעקב", הבחור שבנביאים זה משה, שנאמר (תהלים קו) "לולי משה בחירו", ואמר לו הקב"ה "כי אהיה עמך", ולבסוף נתיירא (במדבר כא) "ויאמר ה' אל משה אל תירא אותו", אינו אומר אל תירא אותו אלא למי שנתירא.

הרבי (בלקוטי שיחות חלק לו, בשיחה הראשונה לפרשת שמות) מביא שנחלקו בעניין מפרשי המדרש:

דיש מפרשים^י שזהו שבחם של יעקב ומשה, דאף על פי שהובטחו מאת ה', מכל מקום לא סמכו על ההבטחה^י, כי יראו שמא גרם החטא^ט ושוב אינם ראויים לקיום הבטחה זו; אבל יש מפרשים^{כא} שכוונת המדרש ש"אין ללמוד מהם, שהראוי שלא לירא", אלא להיות "נכון^{כב} לבו בטוח בה"^{כג} [וכדמשמע מפשטות המשך דברי המדרש שם, שמביא מה "שהנביא מקנתר את ישראל ואומר להם^{כד} ותשכח ה' עושך גו' ותפחד תמיד כל היום גו'", שהנביא הוכיח את ישראל על זה שהיו מפחדים כו'^{כה}].

- י. ראה פירוש אב"א (לר' אברהם בן אשר) באור השכל על בראשית רבה שם (ויניציאה, שחכ) - נזכר במתנות כהונה לבראשית רבה שם. נזר הקודש (השלם) שם. וכן הוא בעקידה (וישלח) שער כו בסופו. ועוד.
- יח. וכהדיעה במדרש שם (אות ב) "אין הבטחה לצדיק בעולם הזה" (ראה מפרשים שם). וראה ביאור דיעה זו על דרך החסידות - ביאורי הוזהר להצמח צדק ע' קצב (וראה שם ע' קצא, שעבודתם היא למעלה מגדר בטחון. עין שם).
- יט. כמפורש בחז"ל (ברכות ד, א. ועל דרך זה ברשי" וישלח לב, יא) בנוגע ליעקב, שפחד "שמא יגרם החטא".
- כ. כן הוא במפרשי המדרש שם. ובעקידה שם. שזהו להורות "כי לא מצד קוצר בטחון וחסרון אמנה כו' כי אם מפני שחייב משלימות פעולותיהם לעשות כן" (להשתדל בדרכי הטבע להצל). וראה הנסמן לקמן הערה מח.
- כא. יפה תואר (השלם) לבראשית רבה שם [ומציין לסוגיית הש"ס בברכות (ס, א). עין שם. וראה מפרשי העין יעקב שם. נתיבות עולם (להמהר"ל) נתיב הבטחון. ואין כאן מקומו]. וראה פירוש אור השכל שם (סוף ד"ה שני בני אדם) "ואפשר שנחשב לטעות ליעקב ולמשה מה שנתיראו". ועוד.
- כב. תהלים קיב, ז. ברכות שם.
- כג. ופליג אמאן דאמר אין הבטחה לצדיקים בעולם הזה (יפת תואר שם).
- כד. ישעיה נא, יג.
- כה. וראה מפרשים שבהערה טז [אצלינו זה בהערה הראשונה על המצוטט מהלקוטי שיחות] ביאור דברי המדרש שם (לישיתם).

עושים תשובה - בשמחה!

החומר במדור זה לקוח מתוך החוברת 'תשובה בשמחה', העוסקת בנושא קדושה והייחוס הנכון ליצר, בשפה השווה לכל נפש!

מחיר מיוחד לימי השובבי"ם: 30 ש"ח בלבד

לרכישה: 058-770-1560 או באתר ישיבת עוד יוסף חי

עד עכשיו דיברנו על בטחון שאנחנו בוטחים בה' מעצמינו, ועל זה אמרנו שצריך שתהיה לנו יראת שמיים, שלא נבטח בבטחון שלנו ונהפוך אותו לעבודה זרה. כאן רואים את זה בצורה הרבה יותר חריפה, ליעקב ומשה היתה הבטחה ממש מאת ה', זה לא היה סתם בטחון שהם המציאו ובכל זאת הם חששו.

אמנם לא מדובר כאן על חשש מ"כוחי ועוצם ידי" כמו שאנחנו דיברנו, כי הבטחון כאן באמת לא היה מכוחם ועוצם ידם, זה לא היה בטחון שלהם אלא של הקב"ה. אבל הם פחדו שיהיה "כוחו ועוצם ידו" של הקב"ה. הם פחדו להגיד שכיוון שכבר הקב"ה הבטיח אז הוא חייב לקיים, להגיד שכיוון שהקב"ה הבטיח ממילא הוא חייב לקיים זה חטא, ואם הם יחטאו בחטא כזה אז באמת יכול להיות שהקב"ה כבר לא מבטיח. כשחז"ל אומרים שהם חששו "שמא יגרום החטא", הם בעצם רוצים להגיד שאם הקב"ה מבטיח אתה חייב לחשוש שמא יגרום החטא כי אחרת ההבטחה של הקב"ה תהפוך להיות כמו עבודה זרה.⁷¹

כשהקב"ה מבטיח צריך מאוד להיזהר שלא להפוך את הפרופורציות בין הקב"ה להבטחה שלו, לא לחשוב שהקב"ה משועבד להבטחה שלו. אמנם באמת ההבטחה של הקב"ה יותר חזקה מהמציאות אבל היא לא יותר חזקה מהקב"ה.⁷² צריך לשים לב שיש את הקב"ה, יש את ההבטחה שלו, ויש את המציאות. המציאות הכי פחות חזקה, וההבטחה של ה' יותר חזקה מהמציאות, והקב"ה יותר חזק מההבטחה שלו. ההבטחה שלו שווה בגלל שהוא הבטיח ולא הפוך.

החשש "שמא יגרום החטא" עושה שכמו שאני לא רוצה שתקח את הבטחון שלך והתפוך לעבודה זרה כך אני לא רוצה שתקח את ההבטחה של ה' ותהפוך לעבודה זרה. אם משה ויעקב היו באים ואומרים "ה' הבטיח! נקודה, זהו!", אז הם היו הופכים את זה לעבודה זרה (כמו שכתוב שמה שבר את הלוחות כדי שלא יהפכו את זה לעבודה זרה, לא רוצים שיתחילו להשתחוות להבטחה). כך המטוטלת שדיברנו עליה גורמת שאם ה' מבטיח לך הבטחה אז נהיה לך יראה מאוד גדולה.

כל זה לפי הפירוש הראשון, אבל הפירוש השני שהרבי מביא הוא בדיוק הפוך, שה"חטא" הוא לא מה שסומכים יותר מדאי על הבטחון, אלא אדרבה, ה"חטא" הוא

כו. והארכנו על כך במאמר לפרשת שבוע בגליון 71.

כז. כשאומרים לדוגמה שהקב"ה הבטיח שתהיה גאולה זה משמעותי בגלל שההבטחה הזאת יותר חזקה מהמציאות. כשהרבי אמר שיש נבואה ש"הנה הנה משיח בא" (ראה על עניינה של נבואה זו. בחוברת "אשפוך את רוחי" בהערה 64), מה הנפקא מינא מזה שזה נבואה? רוצים להגיד בפשטות שאם אתה שואל את עצמך האם כדאי לעבוד לפי זה, אז אומרים לך "כן, כדאי", בניגוד למישהו אחר שיגיד לך שזה לא ריאלי.

מה שלא הולכים מספיק חזק על הבטחון. אם הקב"ה מבטיח לך אסור לך לפחד.^י כשמסתכלים על המטוטלת שאמרנו אז שני הפירושים האלו משתלבים מאוד יפה ועולים בקנה אחד.

העונש הכי גדול - להסתדר לבד

מובא בשם הבעל שם טוב: (כתר שם טוב שפב):

כשרוצין ליפרע העונש, אזי נוטלין ממנו מדריגת הבטחון. ע"כ ראוי להתפלל לפניו ית' שיתחזק בבטחון בו [וכו' ודפח"ח]. וזהו והאמין בה' ויחשבה לו צדקה, ר"ל כשזכה אברהם למדריגות האמנה ובטחון בה' אז ויחשבה לו צדקה, כאלו זכה לזה מצד הצדקה ולא שראוי לכך [וכו'].

כשאדם חוטא הוא רוצה לבורח מהקב"ה, כמו אדם הראשון, שלאחר שאכל מעץ הדעת הוא פחד מהתגובה של ה'. אם אדם חוטא הקב"ה אומר לו "אתה לא רוצה להיות איתי, אז תסתדר לבד", "עשית משהו לא בסדר, התרחקת ממני, אז אין בעיה, תסתדר לבד, אני לא מפריע לך". ברגע שאתה רוצה להפסיק לחטוף את מה שאתה מבשל לעצמך, אלא אתה רוצה את מה שהקב"ה מבשל לך אתה יכול פשוט לחזור.

כלומר אפשר להסתכל כאילו הקב"ה עשה לך משהו לא טוב, אבל באמת כל מה שקרה פה זה שהאדם רצה להתנהל לבד וממילא הוא אוכל את הפירות הבאוושים של מה שהוא עשה לעצמו. הקב"ה נמצא איפה שאתה רוצה, תחליט. ה' לא מתערב לך בחיים^י, "הכל בידי שמיים חוץ מיראת שמיים", יראת שמיים זה עניין שלך, אתה רוצה לחיות בלעדי ה' תחיה בלעדי.

כח. בחנוכה ראיתי משהו מאוד יפה בעניין הזה, מר' נפתלי מרופשיץ (זרע קדש, חנוכה, ליל ה', ד"ה מאי חנוכה):

הנה ע"י נס חנוכה יכול אדם לחזק בטחונו בו ית"ש. כשמתבונן גודל הנס שעשה ית"ש שמסר גבורי' ביד חלשים ורבים ביד מעטים ע"י בטחונם בהש"ת... ואף אם יאמר האדם "זהו יהי אם הייתי צדיק הייתי יכול לבטוח בה' שלא יקפח שכרי ויאכילני פרי מעשי, אבל אני יודע בעצמי מעשי שלא יצאתי ידי חובתי נגדו ית"ש, וא"כ איך אוכל לבטוח בה' שיגמול לי טובות מה שאינם לפי תגמול מעשי" - זה עצת היצה"ר! אבל באמת לא כן הדבר, כי ית"ש הטוב ומיטיב לרעים ולטובים וטוב ה' לכל, ולכן בטחון לשון טיחה ודיבוק שידבק האדם בבטחונו ולא יסור ממנו בשום סיבה ואופן. וכמ"ש לאברהם אבינו בבשורת הזרע והארץ כתיב "והאמין בה' ויחשבו לו צדקה", שאברהם חשב בעצמו שיעשה ית"ש צדקה עמו הגם שאינו לפי מעשיו, כמ"ש "אנוכי עפר ואפר", וחשב בעצמו שאינו כדאי שיטיב לו ית' עכ"ז בטח בה' שיעשה לו צדקה.

כלומר הוא אומר שהחשש הזה "שלא יגרם החטא", זהו עצת היצר.

כט. [הערת המערכת: במקום אחר הרב הסביר שזה מה שכתוב בפרשת "והיה אם שמוע", שאם "יפתה לבבך וסרתם ועבדתם אלקים אחרים..." אוי"ו חרה אף ה' בכס" ומה שיקרה זה שהוא כבר לא ידאג שיהיו תנאים טובים בארץ "ועצר את השמים ואל יהיה מטר, והאדמה לא תתן את יבולה", כך שמחר מאוד תרצו לעזוב את הארץ ולהסתדר לבד במקומות אחרים. אם לא תרצו להיות עם ה' אז אתם פשוט לא תהיו עם ה'. זה העונש בתורה].

ברגע שהאדם תופס שזה מה שקרה, שהקב"ה עכשיו אומר לו "תסתדר לבד" - זה מבהיל אותו. אם לאדם החוטא יש שכל אז הוא יכול להיבהל מזה ולהרגיש שהבהלה הזו היא נקודה של יראת שמיים שיש לו.

אם כשאתה חוטא אתה אומר לעצמך "מפחיד אותי שהקב"ה יגיד לי להסתדר לבד", אז עשית את כל מה שנצרך, השאר הקב"ה כבר יעשה. אתה בא לקב"ה ואומר לו "אני רוצה שאתה תסדר אותי, לא רוצה להסתדר לבד", אז בעצם כבר עשית את כל מה שבידיים שלי.

זה משהו מאוד יפה פה אצל הבעש"ט שברגע שחטאתי לוקחים ממני את הבטחון ואני ראוי לעונש, אז מה שאני צריך לעשות זה להגיד לקב"ה "תעשה טובה ואל תקח לי את הבטחון, יש לי יראת שמיים ומפחיד אותי שתשאיר אותי ככה לבד".

עלון מעמקים ישירות למייל

ניתן לקבל את העלון ישירות למייל להדפסה

לקבלת העלון פנה למייל shiurimshapira@gmail.com

תשובת השובבי"ם (ד)

התמסרות לעבודת ה' בחיות

בפעמים הקודמות ראינו שעיקר ההתייחסות לפגם הברית היא הסחת הדעת. עד עכשיו עסקנו בחלקים של 'סור מרע' שבהסחת הדעת, ממה צריך להסיח את הדעת. מכאן והלאה נעסוק בחלקים של 'עשה טוב' שבהסחת הדעת - אל מה על האדם להסיח את עצמו ואת דעתו.

רגילים לומר בשם הבעל שם טוב על הפסוק "סור מרע ועשה טוב", שהדרך לסור מרע היא על ידי עשה טוב. לכן אף על פי שפעמים הקודמות עסקנו באריכות בשאלה ממה האדם צריך להסיח את דעתו, האדם בעיקר צריך להעסיק את דעתו בעניינים של קדושה ועבודת ה', ובעיקר בלימוד תורה ופנימיות התורה (כפי שיורחב בפעמים הבאות), ואין לו להעסיק את דעתו בעניינים שמהם הוא צריך להסיח את הדעת.

♦ להשקיע את הזמן והמרץ בעבודת ה'

ניתן לדרוש את הפסוק "סור מרע ועשה טוב", שהדרך ל'סור מרע' היא על ידי 'ועשה טוב'. כלומר, הדרך הטובה ביותר שעל ידה האדם יכול להיזהר מעשיית רע היא על ידי השקעת זמנו ומרצו בעשיית דברים טובים. לכן על האדם להשקיע את עצמו בעיקר בהליכה בדרך ה' - בלימוד תורה ובעשיית מצוות בחיות ובחשק - וזוהי הדרך העיקרית להסיח את הדעת מן היצר.

ל. אומרים בשם הבעל שם טוב.

כשם שעל האדם להסיח את הדעת מן היצר, כך עליו להסיח את הדעת מן המחשבה על מה שהוא עשה ומהצער והחרטה שלו^א, ולהיות עסוק בפועל בעבודת ה'. העיסוק בתורה ובתפילה ובקיום מצוות שבין אדם למקום ובין אדם לחברו מוציא את האדם מעצמו, ומאפשר לו להיות עסוק בשמחה של ה'. במשל (שהובא לפני שבועיים), השמחה שיש בהצטרפות לכלל החבורה מורכבת משני דברים: ראשית, האדם מפסיק להיות מרוכז בעצמו והוא פנוי להצטרף להיות יחד עם כולם, וכך הוא יוצא מהבדידות והעצבות שלו. הדבר השני הוא שהעצבות פירושה חוסר עשיה שנובע מתוך חוסר חשק, וכאשר האדם יוצא מעצמו הוא מסוגל גם להצטרף לעשייה חיובית, לבניין ולהענקה, שנותנות לאדם חדוות יצירה.

כך זה גם בקשר עם ה': מעבר לכך שהיציאה של האדם מעצמו מאפשרת לו להיות פתוח לקשר עם ה', העיקר הוא שעכשיו הוא יכול להצטרף לה', ולהיות שותף לקדוש ברוך הוא במעשה בראשית. ה' שמח בכך שהוא בורא את העולם ושמח בכך שהוא נותן מצוות על מנת שהעולם יתעלה ויתקדש, והוא רוצה שגם אנחנו נצטרף לשמחה שלו ולא נהיה עסוקים רק בעצמנו. על האדם להרים את הראש ולהסתכל סביבו, ולראות איך הצדיקים שמחים במצוות שה' נתן, ואיך היהודים שמחפשים להיות קשורים לצדיקים עסוקים בעשיית מצוות, ולחפש להצטרף אליהם, ולא להיות עסוק רק בשאלה איך להתייחס ליצר שלו.

לעומת קיום מצוות, שבהן הסחת הדעת באה על ידי עשייה, עיקר הסחת הדעת הוא על ידי לימוד תורה, שכן בלימוד תורה האדם משקיע את הדעת שלו במה שה' רוצה. לכן עיקר התיקון לפגם הברית הוא לימוד תורה, וכמו שאמרו חכמינו:

אדם עבר עבירה ונתחייב מיתה למקום, מה יעשה ויחיה? אם היה רגיל לקרות דף אחד יקרא שני דפים, לשנות פרק אחד ישנה שני פרקים וכו'^ב.

בתוך לימוד תורה החלק שבו האדם הכי מסיח את הדעת מהעיסוק במציאות של העולם אל העיסוק במציאות ה' הוא קריאת שמע, ועל כן כתוב באר"י שקריאת שמע על המיטה בכוונה עצומה היא תיקון לפגם הברית^ג.

א. וכן לא להיות שקוע בהתאמצות לשמוח על כך שה' סולח לו. שהרבה פעמים גם המאמץ הזה גורם לאדם ליפול בעצבות יותר. שכן הוא מרגיש שהוא מתאמץ לשמח את עצמו והוא לא באמת שמח. המאמץ לשמח את עצמו משאיר אותו עסוק במחשבה על החטא. והידיעה שה' סולח לא מצליחה לרומם אותו מהעצבות ומהתחושה שהיצר חזק יותר. לב. אגרת התשובה פרק ט בשם תנא דבי אליהו. וראה ויקרא רבה כה, א. לג. ועיין תניא פרק ז.

♦ הצחוק והשמחה כחלק מהתעלות

כאשר האדם מתמקד בקשר עם ה' והקשר עם ה' ממלא אותו, זה משנה לו את היחס ליצר ולחטא. הבעל שם טוב אומר על הפסוק "ויקה את שני נעריו עמו ואת יצחק בנו"^{לד}, שעל ידי הצחוק והשמחה ('יצחק בנו') אפשר להעלות את שנות הנערות ('שני נעריו')^{לה}. שנות הנערות הם הזמנים בהם האדם שקוע ביצר ומתעסק איתו, ומייחס לו הרבה חשיבות, כאשר גם הקושי להתגבר על היצר וגם הצורך להצטער על המעשים הלא טובים שלו נראים לו מרכזיים ורציניים מאוד. הבעל שם טוב רוצה לומר שככל שהאדם עסוק בעבודת ה' בחיות, כך הוא יכול לשים לב שהרצינות שבה הוא התייחס ליצר היא קצת מצחיקה^{לו}.

אין הכוונה לומר שהחטא אינו משמעותי, חס ושלום, שהרי לאורך כל הספר הזה מוסבר שהחטא גורם לאדם להיות מכונס בעצמו יותר ויותר ולפגום בברית ובקשר שלו עם ה'. הכוונה לומר שהשקיעה בצער ובחרטה על מה שהוא עשה לא עוזרת לו לצאת מהחטא.

וכך אומר אדמו"ר הזקן^{לז}:

עצה כללית אודות חטאות נעורים - שלא לעצב כלל בשעת הרהורי תשובה ועזיבת החטאים... ואם יעצב על זה אזי הוא הדבר שאנו אומרים בוידויים 'אשר הקלת החמרתי ואשר החמרת הקלתי'.

כלומר כאשר האדם עצוב על כך שבאים לו הרהורים רעים - העצבות נראית לו עבירה קלה והוא לא מתייחס אליה כבעייתית, ולהרהורים הוא מתייחס בחומרה, ואילו ה' רוצה שהאדם יקל בהרהורים, כלומר לא יהיה עסוק בשאלה כמה חמור מה שהוא עשה, ולעומת זאת יחמיר בעצבות ויתייחס אליה כדבר שאסור לעשותו ויסיח את הדעת ממנה.

לד. בראשית כב, ב.

לה. ראה כתר שם טוב (הוצאת קה"ת), אות כז.

לו. הגמרא אומרת (קידושין פג, א) שרבי עקיבא ורבי מאיר התלוצצו מעוברי עבירה, כי זה נראה מצחיק להיות עסוק רק בזה במקום להיות עסוק בדברים יקרים יותר. אומנם ברור ש"אלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו אין יכול לו", כפי שרואים מהמשך הסיפור שם בגמרא. אבל יחד עם זאת חלק מהעזרה שהקדוש ברוך הוא עוזר לאדם היא ההבנה שצריך לצחוק על זה ולא לייחס לזה חשיבות גדולה כל כך. אלא לעזוב בפשיטות את החטא ולהסיח את הדעת לעבודת ה' בשמחה. לז. מאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים, ערך 'חטאות נעורים'.

מה רוצים ממך?

בשבוע שעבר חתמנו סדרת סיפורים על מורנו הבעל-שם-טוב, בהם עקבנו אחרי מבטו הפנימי לתוך ליבם של היהודים, שגרים לו לראות את הטוב הפנימי שלהם, אפילו כאשר הם עצמם לא ראו ולא הבחינו בכך. כעת אנחנו עוברים לסיפורים על אדמו"ר הזקן, בעל התניא. בסיפור שלפנינו אנו רואים את היחס המפתיע של אדמו"ר הזקן לקושי של החסיד שלו, ומגלים כיצד מלמד אותנו אדמו"ר הזקן להפוך כל קושי שלנו לתורה חדרה, וכיצד אנו יכולים לומר את זאת לזולת.

חסיד אחד מעיר שקלוב, ר' זלמן סנדר'ס שמו, ירד מנכסיו. עשיר גדול בעל עסקים רבים היה, ופתאום נהפך עליו הגלגל, והפסיד את כל הונו בסבך עסקים שונים. ועוד נשאר חייב סכומים גדולים של כסף להרבה אנשים. ומלבד זה הבטיח בהיותו עשיר לכמה מקרוביו העניים להשיא את בנותיהם, ועתה כשמטה ידו אין לו אפשרות למלא הבטחותיו. גם לו בעצמו היו שתי בנות שהגיעו לפרקן ועכשיו שנתרושש אין לו במה להשיאן.

הלך החסיד לשפוף את מר נפשו לפני רבו אדמו"ר הזקן בעל התניא. נכנס ביחידות להרבי וסח לפניו את כל מאורעותיו, ואמר: 'אם נגזר עלי להיות עני ואביון הרי אני מקבל עלי את הדין, אבל אם לא אשלם את חובותיי, וכן אם לא אמלא את הבטחותיי לקרובותיי להשיאן, ולא אשיא את בנותיי אני לאנשים הגונים להם - הלא יהיה חילול ה' גדול בדבר. ולמה יענישני ה' בעונש גדול כזה שייגרם על ידי חילול ה'? כלום אני מבקש רק שיעזרני ה' לשלם את חובותיי

**"ושוב יתלהב לבו באהבה עזה כרשפי אש
בחשיקה וחפיצה ותשוקה ונפש שוקקה..."**

(תניא פרק ג')

נשמע לך רחוק?

יש דרך להתלהב מעבודת ה' בכלל?

קונטרס ההתפעלות לאדמו"ר האמצעי

נכתב על מנת להיות כף שתאפשר את אכילת המעדנים

שכתב אדמו"ר הזקן בספר התניא.

**הספר "נהלך ברגש" נועד לקרב את הדברים אלינו
בשפה המתאימה לדורינו.**

נהלך ברגש

הרב יצחק שפירא

**מעל 500 עמודים על אהבה ויראת ה',
יחד עם ביאור סוגיות בסיסיות בחסידות
בשפה השווה לכל נפש**

בהוצאת
ישיבת עוד יוסף חי

רכשו עכשיו:

באתר odyosefchai.co.il

או בטלפון 058-4997466

והבטחותיי, ואחרי כן לא אהרהר כלל אחרי מידותיו של הקב"ה, גם אם נגזר עלי לחיות בעניות ובדחקות'.

ולא זו אותו חסיד משם עד שסיים: 'רבי, אני צריך לשלם את חובותיי, ואני צריך להשיא את קרובותיי העניות, ואת בנותיי'.

והרבי היה נשען כל הזמן על מרפקיו ושומע את דבריו. לאחר שסיים, אמר לו הרבי: 'אתה יודע לספר רק מה שאתה צריך, ולמה צריכים אותך אינך רוצה לדעת כלל'. הדברים הללו פילחו כחץ את ליבו של החסיד, ונפל מתעלף.

החסידים שישבו בחדר המתנה סמוך רצו מיד בבהלה, שפשפו אותו והשיבוהו לתחיה. כשנתעורר אותו חסיד נהפך מיד לאיש אחר. שכח את כל דאגותיו ואת כל צרכיו, והתחיל לעסוק בשקידה נפלאה בתורה ותפילה. לביתו לא נסע, אלא ישב בבית הכנסת בליאזני, והגה בהתלהבות ובשמחה של מצווה בשיעורי תורה שונים, בנגלה ובנסתר, ועסק בעבודה שבלב זו תפילה. לא נראו עוד על פניו אותות של עצבות ודאגה, אלא אדרבה היה שש ושמח בחלקו.

באותה שבת דרש האדמו"ר דרושי חסידות על הפסוק "לא תוהו בראה לשבת יצרה". וביאר הענין של תוהו ותיקון, שבתוהו האורות מרובים והכלים מועטים, ובתיקון האורות מועטים והכלים רחבים, ושתכלית העניין - להמשיך מאורות דתוהו לכלים דתיקון. ואע"פ שתורותיו של אדמו"ר הזקן היו בענייני עבודה ורוחניות, מכל מקום היה בהם גם כח להמשיך מה שנצרך בגשמיות. ובאותה שבת, נמשך להחסיד הנזכר כח לבוא ממצב של תוהו שהיה שרוי למצב של תיקון, של 'לשבת יצרה'.

וימים אחדים אחרי אותה שבת צוהו אדמו"ר ליסוע לביתו לשלום, וה' יתברך יעזור לו. תכף בבואו לביתו התחילו עסקיו להצליח, הוא שילם את כל חובותיו והבטחותיו, וגם נעשה שוב לעשיר. ואמר אח"כ אדמו"ר הזקן שמה שכתוב בתניא שלו (בפרק לא): "בשעה שהוא עצב בלאו הכי ממילי דעלמא וכו', אזי היא שעת הכושר להפך העצב להיות ממרי דחושבנא וכו', ובזה ייפטר מהעצבות שממילי דעלמא", הנה ראה זה בפועל אצל החסיד ר' זלמן סנדר'ס.

(סיפורי חסידים, הרב זווין, סיפור 114)

♦ הפוך מהבעש"ט

לפנינו סיפור חריף ונוקב: מגיע יהודי איש חסד, שכל רצונו להמעיט בחילול שם שמיים. נפשו בשאלתו - 'רבי, עזור לי, אני צריך עזרה'. ואדמו"ר הזקן אומר לו דברים

נוקבים שכאלו, "אתה יודע לספר רק מה שאתה צריך, ולמה צריכים אותך אינך רוצה לדעת כלל". לא רק שאינך יודע מה רוצים ממך, אתה אפילו לא רוצה לדעת, זה בכלל לא מעניין אותך.

כשאנו קוראים סיפור כזה, נראה לנו שהוא לא שייך אלינו כלל. לא מצידו של אדמו"ר הזקן, כנותני עצה, ולא מצידו של ר' זלמן החסיד, מקבל העצה. איננו יכולים לדמיין עצמנו נותנים 'עצה' שכזו לאדם, ובטח לא מדמים שהוא יקבל אותה, ישמח בה ויתרומם ממנה מעלה מעלה. אם ננסח זאת בפשטות: במקום ר' זלמן היינו נפגעים עמוקות.

להגברת הקושיא ננסה להקביל את יחס אדמו"ר הזקן ליחסו של הבעש"ט כפי שעולה מהסיפורים הקודמים¹. הבעל-שם-טוב רואה את הפנימיות של היהודי, את הרצון הטוב שלו, גם אם מכסים עליו קליפות ובלבולים. ואילו אדמו"ר הזקן לכאורה מסתכל הפוך, למרות שהיהודי רוצה טוב - אדמו"ר הזקן מוכיח אותו.

♦ גם זו לטובה או עזרה מיידית?

ננסה להתבונן, מה אומר אדמו"ר הזקן לחסיד? ה' לא הביא עליך את מצבך סתם, הוא רוצה ממך משהו. במקום להגיד מה אתה צריך, במקום לנסות שישנו עבורך את המצב, תבין שה' רוצה אותך בתוכו. נראה שאדמו"ר הזקן בוחר להתייבב לצד החלטותיו של ה', ושניהם יחד לכאורה נגד רצונו של אותו יהודי.

מה היה קורה אילו כל יהודי בעל ממון היה אומר לעני: "ה' רוצה אותך כמו שאתה, למה אתה מנסה לצאת מזה?", לא היו יותר גמילות חסדים ונתינת צדקה בעולם. המחשה חריפה לטעות שבטענה זו ניתן לראות בסיפורו של נחום איש גמזו (תענית כא:):

אמרו עליו על נחום איש גם זו שהיה סומא משתי עיניו, גידם משתי ידיו, קיטע משתי רגליו, וכל גופו מלא שחין, והיה מוטל בבית רעוע, ורגלי מטתו מונחין בספלין של מים כדי שלא יעלו עליו נמלים. [...] אמרו לו תלמידיו: 'רבי, וכי מאחר שצדיק גמור אתה, למה עלתה לך כך?'. אמר להם: 'בניי אני גרמתי לעצמי. שפעם אחת הייתי מהלך בדרך לבית חמי, והיה עמי משוי ג' חמורים, אחד של מאכל, ואחד של משתה, ואחד של מיני מגדים. בא עני אחד ועמד לי בדרך, ואמר לי: רבי פרנסני, אמרתי לו: המתן עד שאפרוק מן החמור. לא הספקתי לפרוק מן החמור עד שיצתה נשמתו, הלכתי ונפלתי על פניו, ואמרתי:

לח. ולקוראים החדשים: מדמותו ה'מכילה' של הבעש"ט כפי שהיא מצטיירת בפשטות בעינינו.

עיני שלא חסו על עיניך - יסומו, ידיי שלא חסו על ידיך - יתגדמו, רגליי שלא חסו על רגליך - יתקטעו. ולא נתקרה דעתי עד שאמרתי: כל גופי יהא מלא שחי'.

מדוע גזר על עצמו נחום איש גם זו עונשים חמורים וקשים כאלו, על מעשה שעשה בטעות? נראה שנחום איש גם זו הרגיש בעצמו שמבטו על כל העולם בצורה של 'גם זו לטובה', שכל מעשי ה' לטובה, ואין לערער ולהרהר אחר מידותיו, גרמה לו לדאוג פחות לצרכיו של העני, ולחשוב שיש משהו טוב בזה שהוא עני ורעב, הרי כך גזר עליו ה'. אמנם מחשבה זו לא גרמה לו לפטור את העני לדרכו, אלא להתממה מעט מהנתינה לו. נראה שמחשבה זו גרמה לו לשים לב שעליו לזכך ולדקדק ביותר במידתו המיוחדת אותה הביא לעולם. ואכן, מנחום איש גם זו קיבלנו שני סיפורים, ושני מסרים: האחד, לדעת שכל מה שעושה ה' הוא לטובה; ושני, לא להתעכב אפילו מלתת טוב למי שזקוק לכך. בכך זיכך נחום איש גם זו את מידת 'גם זו לטובה' שלו.

נחזור לסיפורנו. אחרי שאנחנו מצוידים בסיפורו של נחום איש גמזו, שאין לאדם להצטרף, כביכול, לצד של ה', ולטעון שה' רוצה מהאדם משהו מסויים בצורותיו וקשייו, אלא עליו לדאוג לו ולרצות בטובתו, הקושייה שלנו על אדמו"ר הזקן רק מתעצמת.

אם נתבונן נבחין בחילוק פשוט: החסיד לא בא לבקש מאדמו"ר הזקן עזרה גשמית, שהרי אדמו"ר הזקן היה רחוק מלהיות עשיר, ודאי לא בסדרי הגודל של הצרכים והחובות של אותו יהודי. ודאי שכשיהודי מבקש עזרה לצרתו אין להתעכב אף לא רגע לפני שעוזרים לו, אך אדמו"ר לא התעכב כלל - הוא מיד עזר ליהודי בצורה רוחנית.

♦ תפילה, ברכה ותורה

כיצד אמירה חריפה כפי שאמר אדמו"ר הזקן מועילה ליהודי? בחסידות מוסבר שישנם שלוש דרכים להשפיע שפע על יהודי: על ידי תפילה, ברכה או אמירת תורה.

תפילה, משמעה לגלות רצון חדש של ה' להשפיע טוב על היהודי, כלשון הפותחת תפילות רבות 'יהי רצון', שיתחדש רצון. מעלתה כמובן בכך שביכולתה לגלות טוב חדש שלא מן המוכן על אותו יהודי. אך היא תמיד מסופקת ואינה ודאית.

כשאנו עוברים לעולם הייעוץ, הזדהות עם כאבו של הזולת מתפקד כתפילה. יחד, אנו מביעים את הכאב במצבו המסובך, ומקווים אולי יעזור ה' יתברך רחמים וישפיע עליו שפע. הזדהות זו כמובן טובה ורצויה, אך היא תמיד נשארת בגדר משאלה וספק.

הדרך השנייה היא לברך. בברכה, מלשון הברכה והמשכה, ממשיך הצדיק שפע המוכן לאדם מלמעלה, שמחמת קטרוגים ועיכובים לא מגיע אל האדם. ועל ידי ברכת הצדיק סרים כל המונעים והמעכבים, והשפע מגיע אל האדם. ברכה זו היא כמובן מובטחת, שהרי היא נלקחת היישר ממה שכבר מוכן לאדם. ומכל מקום אין בה חידוש, ובאם לאדם לא מוכן שפע גדול - היא אינה יכולה להביא לו כזה.

בהתייחסות שלנו את הזולת, ברכה היא היכולת לזהות בתוך האדם מקומות טובים, שיש בהם טעם גן עדן, מקומות שהקשיים והסיבוכים לא פגמו בהם, ולהמשיך אותם אל המקומות המודעים של נפשו. המשכה זו, כמו התפילה, חשובה ורצויה, אך היא תלויה בכוחותיו ובמקומות הפנימיים שבליבו של האדם, ואיננה יכולה לחדש בו טוב חדש.

אדמו"ר הזקן מסתכל על ר' זלמן ומצוקתו, ואיננו בוחר להתפלל, מחמת הספק, וגם לא לברך, כנראה מתוך הבנה שאין מאיפה להמשיך, הוא בוחר במקום זאת לחדש תורה.

מסופר על רשב"י¹, שכאשר רצה להוריד גשמים, אמר תורה על הפסוק 'הנה מה טוב ומה נעים' והוריד בכך גשמים. מעלת אמירת התורה היא בכך שהיא גם מחדשת דבר חדש שלא היה קיים, אך יחד עם זאת להוריד אותה אל תוך המציאות, ולא להשאיר אותה מסופקת, כביכול בשמים.

איזה תורה מחדש אדמו"ר הזקן? הוא מסביר שצריך להיות אורות דתוהו, אורות מרובים, בכלים דתיקון, כלים מרובים ורחבים. אבל בשביל לחדש את התורה הזאת, ובשביל שהיא תשפיע על היהודי, אדמו"ר הזקן צריך קודם להוציא את החסיד מהכלים השבורים שהוא 'תקוע' בהם. הוא חושב כל הזמן על מה שהוא רוצה וצריך, והוא לא פתוח לחידוש התורה שה' מחדש דרכו. הוא לא פתוח למקום שאליו ה' רוצה לקחת אותו, לאורות המרובים בכלים המרובים.

כשאנו קוראים את דברי אדמו"ר הזקן 'מה רוצים ממך', אנו חושבים שהכוונה שה' רוצה ממנו שיהיה עני ולא יתלונן. אבל האמת היא שה' רוצה לקחת אותו למקום חדש, למקום של אורות דתוהו בכלים דתיקון, וכשהוא יהיה פתוח לראות את המקום שאליו ה' רוצה לקחת אותו, הוא יוכל לשמוע את התורה החדשה של אדמו"ר הזקן - וליישם אותה במציאות.

לט. זהר הקדוש חלק ג. נט ב.

אז הבננו שאדמו"ר הזקן לא מוצא לנכון סתם לייסר את החסיד שמיוסר גם כך, וודאי שלא מתעלם מכאבו. ובכל זאת, עלינו לשים לב למקום בו עומד אדמו"ר הזקן כשהוא אומר דברים נוקבים כאלו. בסוף הסיפור מתאר אדמו"ר הזקן שהדברים שאמר לאותו חסיד כבר היו כתובים אצלו (בספר התניא), הם לא חידוש שהתעורר אצלו פתאום באותו רגע. רק אדם שמרגיש יכולת לעמוד ברגע של קושי ולהבין שה' רוצה להפוך אותו, שהוא רוצה לחדש דרכו חידושים (ומכח זה גם הוא יכול להפוך את הכאב שלו ממילי דעלמא לכאב ממילי דשמיא), יכול לומר לאדם שישים לב למה שה' רוצה ממנו, במקום לשים לב למה שהוא צריך.

השיעור השבועי

לקבלת
עדכונים על
השיעורים
התקשר
ליוסף חיים
053-7246111

השיעור השבועי של הרב יצחק שפירא | יום א' | 21:30 | רח' הרב צבי יהודה 18 | קומה 2 | דירה 4

לרפא את הנפש

צוללים לעבודת הנפש
 עם מאמרי יסוד מאת הרב יצחק שפירא
 שמירת הברית, זוגיות, חינוך ילדים, כיבוד הורים ועוד.

תשובה בשמחה
 על קדושת הברית

30 ש"ח

מצות כיבוד הורים
 כל מה שעובר
 בין הורים לילדים

20 ש"ח

השמחה במעונו
 השראת שכנה בבית

20 ש"ח

מבצע!
 כל החוברות במחיר מיוחד
 80 ש"ח

הזמינו עכשיו

באתר www.odyosefchai.co.il

או בטלפון 058-499-7466

המחירים כוללים משלוח

מבוא השער
 התבוננות ב"שער היחוד והאמונה"
 לאדמו"ר הזקן

15 ש"ח

המשפחה המוחנכת
 איך (לא) מחנכים ילדים

15 ש"ח

הרב יצחק שפירא

ראש ישיבת עד יוסף חי ומתלמידי הרב יצחק גינזבורג

בהוצאת ישיבת "עוד יוסף חי"

חוזרים ליוסף הצדיק

שאלה: סיימנו פרשיות של יוסף הצדיק^מ. והקשר ליוסף הצדיק נהיה יותר בוער. מה הקשר של הישיבה שלנו ליוסף הצדיק. ובכלל לקבר יוסף.

תשובה: אנחנו רוצים לחזור לקבר יוסף, לגמרי לגמרי רוצים לחזור לשם. אנחנו מנסים לקדם את זה שיתנו לנו לחזור להיות בית מדרש בקבר יוסף יומם ולילה, שנהיה שם כל הזמן. ואנחנו מאוד מקווים שזה יקרה בזמן הקרוב. אם זה שצעירים יגיעו יוסיף שיהיה יותר "בית יוסף להבה" וזה יוסיף ללימוד ולקדושה, אני מתאר לעצמי שגם הישיבה הקטנה תצטרף.

שאלה: מבחינה רוחנית, רעיונית, מה הקשר שלנו ליוסף?

תשובה: אני אגיד בצורה הכי פשוטה. יש התקשרות, קשר, חיבור, ברית, ברית אמיתית. רצון להיות בקשר אמיתי זה עניין של יוסף הצדיק. יוסף הוא זה שקשור לארץ ישראל בעצם. וזה גם הכח להוליד, לפרוץ. וממילא זה קשור מאד למה שקורה היום.

כלומר, אם נשים לב יש משהו מאוד מעניין. כל הפרוגרס, כל ההתעסקות עם התאוות בצורה מעוותת ומשונה שיש היום, שרוצים שיהיה נטיות הפוכות וכו', רוצים

מ. השו"ת משבוע פרשת ויחי השנה.

את כל השיגעונות שיש בעולם, שהכל יהיה מותר. כל הדבר הזה התחיל מאז שעזבו את קבר יוסף.

וככל שהתנועה של ההתעסקות עם התאוות מתחילה להתאזן לכיוון ההפוך - יש יותר חזרה לקבר יוסף.^מ כל אחד הוא סיבה לשני, והשני סיבה אליו; והאחד תוצאה של השני, והשני תוצאה שלו. שניהם הולכים ביחד.

אז מתחילים לחזור, ב"ה, לקבר יוסף. וזה קשור אלינו מאוד, כי זה עצם הקשר עם הארץ. זה הקשר הכי פנימי עם הארץ. וקשר הוא קשור לפנימיות התורה, משום שלהגיד פנימיות התורה זה להרגיש את עצם הברית, את עצם הקשר. ללמוד רק נגלה זה לבטא את הקבלת עול בעיקר. אבל את הדבקות, את הקשר - זה קשור לפנימיות התורה. יוסף הצדיק זה עצם הקשר, עצם הדבקות. ואנחנו רוצים לחזור לשם. ואנחנו מקווים שזה הולך לקרות בע"ה.

אולי צריך לעשות בישיבה תפילות מיוחדות על העניין. אפשר להזמין את צבי סוכות לשם כך.

שאלה: יש עניין עכשיו להכנס לקבר יוסף? פעם הרב אמר שאין עניין?

תשובה: מאז שהתקבלה ההחלטה שמבחינת המדיניות של הממשלה והדרגים בשטח, שהם רוצים בזה, אז אנחנו רוצים להיכנס. כל עוד המצב היה שהממשלה

מא. בינתיים זה מתקדם. בקצב איטי קצת. אבל מתקדם. קודם כל יש לנו את צבי סוכות שעובד על העניין מאוד. שהשווער שלו, הלל ליברמן הי"ד, כנראה דוחף אותו חזק מלמעלה. הוא בטח היה נהנה מהעניין... והוא עובד על כך יחד עם ראש המועצה יוסי דגן. והם רוצים מאוד שהישיבה תחזור למקומה כמו שהיה קודם, ועוד יותר מזה. ואנחנו מאוד מקווים שזה יקרה בזמן הקרוב. בזמן האחרון התחדש שאפשר להכנס גם בימים, בניגוד לכניסות שהיו עד היום רק בלילה. עיקר הבעיה שלהם זה הסד"כ (סדר כוחות). שאין להם מספיק כוח. אבל מבחינת הנכונות שלהם לעצם העניין - המדיניות השתנתה לחלוטין. מבחינת המדיניות שלהם כממשלה, של שר הביטחון, והדרגים בשטח, הם החליטו שאין להם בעיה עם כך שיחזרו לקבר יוסף באופן השקפתי. והם חושבים שזה נכון וטוב. הם מתקדמים בצעדים מאוד מדודים, בעיקר מבחינת הכוחות. הם תמיד לא יודעים אם יהיה פתאום מלחמה, ולכן מבחינת הכוחות זה קצת בעיה. אני אגיד יותר מזה: מבחינת שר הביטחון, הוא לא כל כך מקבל את זה שאין מספיק כוחות. הוא היה רוצה יותר ממה שיש. ולא מספיק מקבל את התירוצים האלה. אבל בסופו של דבר הוא צריך ללחוץ על הצבא, והצבא אומר אין לי כוחות. אז זה בהתקדמות איטית.

עלון מעמקים ישירות למייל

ניתן לקבל את העלון ישירות למייל להדפסה

לקבלת העלון פנה למייל shiurimshapira@gmail.com

והאחראים בשטח לא רוצים ואנחנו סוחטים מהם - הרב יצחק היה בהסתייגות. ההסתייגות נבעה גם משיקולים מאוד פרקטיים, כי הם היו משתמשים בכניסות בשביל פינויים. ולכן אנחנו עזבנו את כל המשא ומתן הזה איתם.

אבל היום זה הפוך. הם לא משתמשים בזה כמשא ומתן, הם באמת רוצים. וככל שנכנסים יותר יהודים - זה יותר עוזר.

שאלה: גם אז, אפשר היה להרוויח לומר כמה קאפיטל תהילים על כל פנים, למה אם לא רוצים אז לא?

תשובה: אבל יוסף הוא "איש מצליח", גם כשהוא בבור הוא איש מצליח. אז רצינו להידיבק ביוסף הצדיק שהוא איש מצליח.

את החלק של המריבות ומי נכנס יותר אני לא אוהב, אנחנו רוצים להיכנס כישיבה. אבל בלי כל המריבות מסביב. אנחנו אווזים בקשר עצמו, ולא במסביב. בפרט עכשיו, שמשבת מתחילים ה"שובבים", גימטריא שכם.

שובבים משמעותו לחתוך לחתיכות קטנות, לשבבים. שכם הוא כמו לקחת על עצמך משהו על הגב. "ויט שכמו לסבול", הכוונה שהוא לוקח עליו את המשא.

אז לפי ההסבר הזה מה הכוונה ששכם עולה שובבים? שאני לא לוקח את כל המשא, אלא אני מחלק אותו. אני מחלק את אותו שכם, משא, לחתיכות קטנות, לשבבים, וכל אחד לוקח את המשא שלו.

צריך להיות עם הרבה אש. בית יוסף להבה. צריך הרבה להתלהב. אבל לא אש ששורפת את מי שליך, אלא אש של דבקות.

ישיבת דורשי יחודך מקום ללמוד בו, בשמחה ובפנימיות

ישיבה קטנה חסידית ביישוב יצהר, לנערים המבקשים
לגדול בתורה ובעבודת ה' מתוך חיבור פנימי ואמיתי.

לימוד חסידות הנוגע
לחיי היום יום

לימוד תורה בשמחה
מבוקר עד ערב

קשר טוב ובונה
עם הצוות

חבורה שמחה
עם הרבה דיבור חברים

יום
הכרות
שלישי
ב' שבט

אם אתם מחפשים מקום ללמוד תורה וחסידות
מתוך שמחה וחיבור

**ישיבת דורשי יחודך היא המקום בשבילכם
לפרטים והרשמה:**

הרב יהושע אנטמן 052-7560461 | משרד: 058-7701560

**"זיקה את שני
נערינו אתו"**

ידוע הווארט
בחסידות, ש"שני
נערינו" היינו שני
הנערות... לצעירים
יש המון התלהבות
והמון זריזות.

כתוב שצריך לקחת
את "שני נערינו" לכל
החיים – גם כשאדם
יהיה זקן, לכאורה
תשוש, אסור לו
לעזוב את שנות
הנערות שלו.
הוא צריך גם אז
לקחת אתו את
השנים של הנערות
ולהמשיך לעבוד את
ה' בזריזות
ובהתלהבות.

מתוך דברי
הרב יצחק נינוכרג
נשיא הישיבה

**בית המדרש
עזר יוסף חיי**

בראשות הרב יצחק גינזבורג שליט"א